

PRZEWODNIK ✚ KATOLICKI

nr 42 22.10.2023
cena 9 zł (w tym 8% VAT)
www.przewodnik-katolicki.pl

*Oddajcie więc cesarowi to,
co należy do cesarza, a Bogu to,
co należy do Boga*
Mt 22, 21

ISSN 0137-8384

NR IND. 371521

JAK MANIPULUJĄ INTERNETOWI IDOLE

SYNOD W RZYMIE
*Bardziej globalny,
mniej eurocentryczny*

KARA ZA POŚWIĘCENIE
*Skąd różnice wynagrodzeń
między płciami*

JEDNO ZDANIE O BOGU
*Noblista z literatury
Jon Fosse*

FILM FIGURANT
*Jak inwigilowano
Karola Wojtyłę*

ADWENT 2023

filmiki instruktażowe >

KAPITALNA

pomoc duszpasterska na RORATY 2023

Hasło nowego roku duszpasterskiego brzmi **Uczestniczę we wspólnocie Kościoła** – to znaczy nie stoję w miejscu, ale „biorę udział w trudach i przeciwnościach” i na słowo Pana „wyptywam na głębię”.

Jesteś kapitanem swojej łodzi, wyrusz zatem w adwentowy rejs.

3 grudnia wyptywamy!

Ecclesia zabiera nas w fascynującą podróż po morzu codzienności. Port docelowy – Niebo! 15 podpowiedzi i 15 znaków pomogą utrzymać właściwy kurs. Zmier się z trudami i na słowo Pana stań u steru swojej łodzi.

W komplecie:

- łódź do samodzielnego złożenia
 - 14 naklejek do wyklejenia żagła
- Zestaw dla 10 dzieci | 129,00 zł

* czapka kapitańska do pobrania z www.malyprzewodnik.pl

Dla duszpasterzy:

- homilie w wersji pdf | 25,00 zł
- * Możliwość zakupu profesjonalnej czapki kapitańskiej

Do wystroju kościoła:

- baner z naklejkami | 197,00 zł

SZCZEGÓŁY I ZAMÓWIENIA:

☎ tel. 61 659 37 59

☎ sprzedaz@swietywojciech.pl

Święty Wojciech
wydawnictwo

PRZEWODNIK
KATOLICKI

Spis treści

6 Wiadomości

8 Zdjęcie tygodnia

Liturgia i Słowo

10 Uszanować Stwórcę
MICHAŁ PALUCH OP

12 Nieudany podstęp
BP DAMIAN MUSKUS OFM

na gorąco

14 Wojna, Synod i Thomas Merton
MICHAŁ KŁOSOWSKI

temat numeru

18 Puszka Pandory
na polskim YouTube
ANNA DRUŚ

22 Grooming,
czyli uwodzenie przez internet
BOGNA BIAŁECKA

drogami Kościoła

26 Rozmowa z prof. Massimo
Faggiolim, historykiem Kościoła
MICHAŁ KŁOSOWSKI

29 Papież, ONZ i trudne słowo
KS. ARTUR STOPKA

bliżej świata

32 Ekonomiczne
nierówności płacowe
PIOTR WÓJCIK

widziane z przeszłości

38 Niszczone dzieło
polsko-niemieckiego pojednania
PAWEŁ STACHOWIAK

materiał partnera

42 Ciepły Dom, ciepły Kościół
KAROLINA STERNAL

18

TEMAT Z OKŁADKI

Internet daje dziś każdemu możliwość bycia twórcą – ale i kimś, kto narusza społeczne normy. Jak w tej sytuacji budować bezpieczeństwo dzieci i nastolatków w sieci?

IL. AGNIESZKA SOZAŃSKA

32

BLIŻEJ ŚWIATA

Skąd się biorą różnice w zarobkach między kobietami a mężczyznami? Tę kwestię bada m.in. Claudia Goldin, laureatka tegorocznej Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii

blisko siebie

44 Czym uwodzi nas pseudopsychologia?
ANGELIKA SZELAĞOWSKA-MIRONIUK

kultura i czas wolny

48 Jedno zdanie o Bogu
SZYMON BOJDO

50 Figurant – tak było!
JACEK BORKOWICZ

52 Pamięć o Żydach z Trzemeszna
AGNIESZKA KOSTUCH

55 Recenzje

bez owijania

62 Dariusz Karłowicz o Matce Bożej od nowa
MAŁGORZATA BILSKA

Kościół lokalny

56 diecezja bydgoska
58 archidiecezja gnieźnieńska
60 metropolia poznańska

felietony

36 Powyborcze rozterki katolików
MICHAŁ SZUŁDRZYŃSKI

37 Co dalej...
PIOTR ZAREMBA

41 Kto nas teraz poskleja?
TOMASZ KRÓLAK

54 Na ziemi Izraela
NATALIA BUDZYŃSKA

Szukaj nas na:

Nie jesteśmy aniołami

KS. WOJCIECH NOWICKI
redaktor naczelny

Niedziela przed tygodniem przykryła wspomnienie św. Teresy od Jezusa. Jedynie zakony karmelitańskie świętowały uroczystość „Matki naszej”. Trochę szkoda, że odnowiony ryt rzymski nie przewiduje komemoracji, czyli łączenia wspomnień przypadających danego dnia, z zachowaniem naturalnie ich rangi. Ale nie o tym chciałem pisać. Korzystając mimo wszystko z tego wspomnienia, wróciłem myślami do miejsc związanych z hiszpańską karmelitanką, które miałem okazję odwiedzić: Avila, Alba de Tormes, Malagon... Mam nieodparte wrażenie, że potrzebujemy dzisiaj kogoś takiego jak Teresa, albo jak Teresa i Jan. Potrzebujemy ludzi odważnych, z wizją, dla których najważniejsze jest nie tyle przeciąganie liny na swoją stronę, ile odnowa Kościoła w duchu Ewangelii, idąc w głąb, nieraz radykalnie, nadając w ten sposób wierze świeżego smaku. Potrzebujemy ludzi, którzy będą ze sobą współpracować, niezależnie od wieku, płci, pozycji społecznej. Ludzi, którzy wyjdą ze swojej strefy komfortu, by pójść w nieznaną, na przekór wszystkiemu, godząc się na krytykę i trudności. Wszystko po to, by w centrum Kościoła był Chrystus i Jego Ewangelia. Więcej Jego, mniej nas samych.

Przypomniało mi się zdanie, jakie Teresa zapisała w jednym ze swoich dzieł: „Wiedzmy, że nie jesteśmy aniołami, mamy ciało. Chcieć zrobić z siebie anioła, póki się jest na tej ziemi – zwłaszcza kto tak głęboko ugrzązł jak ja – jest to szaleństwo”.

Czytam to zdanie w pierwszej kolejności jako urealnienie chrześcijańskiej duchowości. Duchowość to nie tylko

duch, ale cały człowiek. A człowiek potrzebuje czegoś dotykającego, zmysłowego, materialnego. Dlatego Wcielenie. Bóg stał się człowiekiem. Stał się „namacalny”. Pozostał z nami obecny w Eucharystii – w znaku chleba. Dotykalnie, materialnie. Smakujemy Go – a więc poznajemy także zmysłami! Nasze słabe, zawodne, nieraz ciągnące nas w dół ciało zyskało tak wielkie dowartościowanie. Ono nie jest dla nas przeszkodą, nie jest więzieniem duszy, nie jest czymś gorszym – jest integralną częścią nas. Dlatego w rozwoju duchowym potrze-

Ciało może być naszym sprzymierzeńcem na drodze duchowego poszukiwania. Ale ciało może być też naszym utrapieniem

bujemy umiejętnie korzystać również i z ciała.

Teresa wiele miejsca poświęciła rozważaniu właśnie Ciałowcielenia Jezusa. W tym widziała szczególną bliskość. Bliskość, której każdy człowiek potrzebuje. Bliskość, która ma nie tylko wymiar fizyczny, ale również duchowy. Doświadczamy tego czasem, wiedząc, że ktoś dla nas ważny jest z nami w domu, nawet jeśli jest w drugim pokoju, albo na zewnątrz. Świadomość jednak, że jest,

że jest niejako na wyciągnięcie ręki, że jest blisko – daje nam wewnętrzny pokój. Daje nam poczucie bezpieczeństwa, jakbyśmy byli w czułych ramionach tej osoby. Ciało może być naszym sprzymierzeńcem na drodze duchowego poszukiwania.

Ale ciało może być też naszym utrapieniem. Choć właściwie nie samo ciało, ile nasza nieumiejętność, by właściwie go używać. Wystawienie się na zmysłowość powoduje, że zaczynamy pragnąć, nieraz pożądać, i to pragnienie czy pożądanie zaczyna w nas dominować, idziemy za nimi bardziej niż za rozumnym osądem naszego sumienia. Stąd wszelkiego rodzaju wynaturzenia: wyścig szczurów, pogarda wobec drugiego człowieka, wszelkiego rodzaju nadużycia psychiczne, emocjonalne, seksualne. Nie jest łatwo zharmonizować w sobie to, do czego dąży ciało, i to, do czego dąży duch. Już św. Paweł pisze o swoim dylemacie między dobrem, którego pragnie, a złem, które czyni. Tego napięcia tu, na ziemi, się nie pozbędziemy. Bo, jak pisała Teresa, nie jesteśmy aniołami.

Nie jesteśmy jednak skazani na porażkę. Nie musimy wcale wybierać grzechu. Nie musimy czynić zła. Nie jesteśmy zdeterminowani. To właśnie uczynił w sobie Jezus, mając dwie natury: boską i ludzką. On jest dla nas punktem odniesienia. Od Niego możemy się uczyć, jak przeżywać własne człowieczeństwo – bycie człowiekiem, który ma duszę i ciało. Zrozumiała to dobrze hiszpańska karmelitanka, gdy pisała „Patrz na Jego życie, bo to jest wzór najlepszy. (...) Szczęśliwy, kto prawdziwie Go miłuje i zawsze Go ma przy sobie!”.

Zmień swój dzień na lepszy. Zacznij od „5 minut z Bogiem”.

Już za tydzień
„Przewodnik Katolicki”
z dodatkiem

Cena
„Przewodnika
Katolickiego”
z modlitewnikiem

10 zł

Rozważania i modlitwa na każdy dzień listopada
dostępne również w aplikacji

5
minut

XXIX niedziela zwykła

22 października 2023

Uszanować Stwórcę

Faryzeusze wymyślili doskonałą pułapkę. Na ich pytanie, czy wolno płacić podatki cesarowi, nie było dobrej odpowiedzi. Gdyby Jezus powiedział „nie wolno”, zadowoliliby uczniowie faryzeuszy, ale zwolennicy Heroda, którzy przyszedli z nimi, zanieśliby królowi współpracującemu z Rzymianami wiadomość, że nowy nauczyciel kwestionuje polityczne status quo. Gdyby powiedział „macie płacić”, zwolennicy Heroda zgodziliby się z nim, ale faryzeusze mieliby dowód jego heterodoksji: płacenie podatków oznaczało pośrednie uznanie władzy okupantów i, co za tym idzie, boskiego kultu cesarza. Gdyby Jezus milczał, świadczyłoby to o luce w Jego nauczaniu. Mógłby być krytykowany za to, że boi się trudnych pytań i nie ma programu społecznego.

Zauważmy, że każda z tych trzech reakcji miałaby ogromne konsekwencje dla naszego rozumienia relacji między porządkiem duchowym i świeckim. Gdyby Jezus powiedział „nie macie płacić podatków”, chrześcijanie skazaliby się na społeczne wykluczenie, sekciarskie życie na marginesie społeczeństwa. Gdyby powiedział po prostu „macie płacić”, dałby zielone światło dla wszelkiego rodzaju nadużyć władzy świeckiej w relacji do tego, co du-

chowe. Gdyby milczał, chrześcijanie byłiby całkowicie bezradni wobec jednego z najważniejszych wyzwań etycznych: jak być twórczo obecnym w społeczeństwie?

Doskonała pułapka prowokuje jednak doskonałą odpowiedź. „Oddajcie więc cesarowi to, co należy do cesarza, a Bogu to, co należy do Boga”. Co należy do cesarza? Do cesarza należy jego podobizna, denar. Co należy do Boga? Do Boga też należy Jego podobizna, ale jest to cały stworzony przez Niego świat, a zwłaszcza ci, którzy są na Jego obraz i podobieństwo (por. Rdz 1, 27).

Co wynika z odpowiedzi Jezusa? Powinniśmy podporządkować się władzy świeckiej, ale nie istnieje ona obok porządku duchowego, znajduje się ona wewnątrz niego. Ma swoją autonomię, ale nie jest to autonomia niezwiązana regułami nadanymi przez Stwórcę. Chrześcijanie nie mogą więc być ani sektą, która gardzi porządkiem władzy świeckiej, ani oddawać jej bałwochwalczych pokłonów. Obraz Boży wpisany w stworzenie ma chrześcijanom nadawać ton we wszelkich – także świeckich i politycznych – poszukiwaniach właściwych rozwiązań.

MICHAŁ PALUCH OP

CHWILA REFLEKSJI

Na ile szacunek dla Bożego porządku jest ważnym kryterium moich działań i wyborów?

Czytanie z Księgi proroka Izajasza | Iz 45, 1,4-6

Tak mówi Pan o swym pomazańcu, Cyrusie: «Ja mocno ująłem go za prawicę, aby ujarzmić przed nim narody i królom odpiąć broń od pasa, aby otworzyć przed nim podwoje, żeby się bramy nie zatrzasnęły.

Przez wzgląd na mego sługę, Jakuba, Izraela, mojego wybrańca, nadałem ci twój tytuł, bardzo zaszczytny, chociaż Mnie nie znałeś. Ja jestem Pan, i nie ma innego. Poza Mną nie ma boga. Przypaszę ci broń, chociaż Mnie nie znałeś, aby wiadano od wschodu słońca aż do zachodu, że poza Mną nie ma nic. Ja jestem Pan i nikt poza Mną».

Czytanie z Pierwszego Listu św. Pawła Apostoła do Tesaloniczan | 1 Tes 1, 1-5b

Paweł, Sylwan i Tymoteusz do Kościoła Tesaloniczan w Bogu Ojcu i Panu Jezusie Chrystusie. Łaska wam i pokój!

Zawsze dziękujemy Bogu za was wszystkich, wspominając o was nieustannie w naszych modlitwach, pomni przed Bogiem i Ojcem naszym na wasze dzieło wiary, na trud miłości i na wytrwałą nadzieję w Panu naszym, Jezusie Chrystusie.

Wiemy, bracia przez Boga umiłowani, o wybraniu waszym, bo nasze głoszenie Ewangelii wśród was nie dokonało się samym tylko słowem, lecz mocą i działaniem Ducha Świętego oraz wielką siłą przekonania.

Słowa Ewangelii według św. Mateusza Mt 22, 15-21

Faryzeusze odeszli i naradzali się, jak by podchwycić Jezusa w mowie. Posłali więc do Niego swych uczniów razem ze zwolennikami Heroda, aby mu powiedzieli: «Nauczycielu, wiemy, że jesteś prawdomówny i drogi Bożej w prawdzie nauczasz. Na nikim Ci też nie zależy, bo nie oglądasz się na osobę ludzką. Powiedz nam więc, jak ci się zdaje? Czy wolno płacić

podatek cesarzowi, czy nie?». Jezus przejrzał ich przewrotność i rzekł: «Czemu wystawiacie Mnie na próbę, obłudnicy? Pokażcie Mi monetę podatkową!». Przynieśli Mu denara. On ich zapytał: «Czyj jest ten obraz i napis?». Odpowiedzieli: «Cezara». Wówczas rzekł do nich: «Oddajcie więc cesarzowi to, co należy do cesarza, a Bogu to, co należy do Boga».

Wizerunek Jezusa wśród odpadów na składowisku Bantar Gebang, w Bekasi na obrzeżach Dżakarty, 14 września 2023 r.

To jedno z największych wysypisk na świecie, wielkości 200 boisk piłkarskich, przyjmujące codziennie 7500 ton odpadów z Dżakarty, stolicy Indonezji

FOT. YASUYOSHI CHIBA / AFP/EAST NEWS

KALENDARZ LITURGICZNY

PONIEDZIAŁEK 23 października Rz 4, 20-25 | Łk 12, 13-21
WTOREK 24 października Rz 5, 12.15b.17-19.20b-21 | Łk 12, 35-38
ŚRODA 25 października Rz 6, 12-18 | Łk 12, 39-48
CZWARTEK 26 października Rz 6, 19-23 | Łk 12, 49-53
PIĄTEK 27 października Rz 7, 18-25a | Łk 12, 54-59
SOBOTA 28 października św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza
 Ef 2, 19-22 | Łk 6, 12-19

Codzienny komentarz do Ewangelii znajdziesz w modlitewniku **5 minut z Bogiem** dołączanym do „Przewodnika Katolickiego” w ostatnią niedzielę miesiąca

Puszka Pandory na polskim YouTube

Tak zwana Pandora Gate to opowieść nie tylko o ciemnych kulisach życia najpopularniejszych polskich twórców internetowych, ale też o upadku i rozumieniu autorytetów przez dzieci i nastolatków, patologizacji treści i coraz trudniejszym nadążaniu rodziców za tym, czym interesują się ich dzieci w internecie.

TEKST ANNA DRUŚ ILUSTRACJA AGNIESZKA SOZAŃSKA

Według mitologii greckiej Pandora była kobietą, która z ciekawości otworzyła puszkę podarowaną jej przez bogów, co spowodowało na cały świat niezliczone nieszczęścia. Właśnie z tym skojarzyło się polskim internautom ujawnienie niegodziwości ludzi z ich środowiska: za ujawnieniem „prawdziwej twarzy” jednego z nich poszły następne demaskacje i rzeczywiście – na pewną część polskiego świata influencerów wylały się wszystkie możliwe nieszczęścia, z utratą źródeł utrzymania i policyjnymi zatrzymaniami włącznie.

KTO OTWORZYŁ TĘ PUSZKĘ?

Otwarcie „puszki Pandory” polskiego YouTube’a przypisuje się Sylwestrowi Wardędze – również youtuberowi z długoletnim stażem w sieci (na YT od 2011 r.), od 2014 r. produkującym wideo komentujące działania innych twórców. On to 3 października opublikował film *Tajemnica Stuu*, będący wynikiem jego własnego śledztwa dotyczącego kulis działalności kilku różnych polskich influencerów, przede wszystkim tytułowego Stuu, czyli Stuerta Burtona. W półgodzinnym nagraniu Wardęga opowiada o kontaktach seksualnych Stuu z jego małoletnimi fankami (najmłodsza miała

13 lat), pełnych seksualnych treści rozmowach na czatach internetowych, a przede wszystkim o kryciu tych faktów przez środowisko tych polskich influencerów, którzy o wszystkim wiedzieli, a nie zawiadamiali odpowiednich służb.

Wydaje się jednak, że „puszka Pandory” została otworzona kilka dni wcześniej, gdy pod koniec września polskie media społecznościowe załapały informacje o przemocy psychicznej, jakiej wobec swoich dorosłych partnerów dopuszczali się Gargamel (Jakub Chudyński) i Krzysztof Gonciarz. Fakty te ujawniły skrzywdzone przez nich kobiety, a to – choć dotyczy przestępstw o innym ciężarze gatunkowym niż pedofilia – oburzyło internetową społeczność, ponieważ obaj panowie kreowali się na mędrców polskiego internetu czy obrońców praw kobiet.

LAWINA OSKARŻEŃ

Wystarczyły te dwa wydarzenia, szczególnie film Wardęgi, by ruszyła lawina kolejnych oskarżeń, ujawniania kolejnych tajemnic, wciągania w aferę następnych osób oraz odrzucania oskarżeń przez niektórych zainteresowanych influencerów. Afera zaczęła zataczać coraz szersze kręgi: hasztag #pandoragates ciągle jest wysoko w wynikach

wyszukiwania głównych serwisów społecznościowych, kolejne programy Sylwestra Wardęgi, nadawane na żywo, przyciągają wielotysięczną widownię. Szybko do grupy ujawniaczy dołączył 21-letni Mikołaj Tylko – znany w sieci jako Konopsky, który przedstawił następne dowody na Stuu oraz wciągnął w sprawę kolejnych youtuberów. Jego wnioski były proste: środowisko polskich influencerów seksualizuje treści materiałów nadawanych dla dzieci, a wielu z nich wykorzystuje swoją popularność do utrzymywania niestosownych kontaktów z nastoletnimi fankami. Jego film w ciągu godziny od publikacji obejrzano 4 miliony razy i jeszcze w chwili pisania tego tekstu zajmuje on pierwsze miejsce wśród najczęściej oglądanych treści polskiej części YouTube.

NIC NOWEGO POD SŁOŃCEM?

Można argumentować, że oto nie wydarzyło się ani nic nowego, ani zaskakującego. Czego w końcu spodziewać się po bardzo młodych osobach, na które sława spada niesłychanie szybko, które bardzo duże pieniądze zarabiają na swoim wyglądzie i uważają życie w luksusie za cel istnienia? Przecież tak było zawsze, odkąd istnieje kultura popularna. Wszak młodociane fanki chętnie wchodziły w bliskie relacje >